

és parasztság kiszolgáltatottsága és nyomora. Vágya ennek megváltoztatására határozta meg politikai magatartását, amely nem polgári demokrata volt – ahogy szerencsétlenül megfogalmaztam –, hanem kommunista állásfoglalás. A népfrontpolitikát tartotta célravezetőnek, még mielőtt az a nagypolitikában megvalósult volna.

A textiles szakma nemcsak teljesen idegen maradt számára a Reichenbergben töltött tanév után is, de költői munkáját is veszélyeztette, ezért, mint annyi más költő, író, a tanárságot választotta.

Meg kell még említenem néhány pontatlanságot: Babits nem a rímek hiányát kifogásolta nála, hanem avantgarde verseinek őszinteségében kételkedett. Erről vitáztam Babitscsal, amit ő rossz néven is vett.

Radnóti gyakran és szívesen beszélgetett anyámmal, aki francia nyelvtanár volt, de soha nem tanult nála. Radnóti maga mondogatta, hogy talán túlerős az anyanyelvi kötöttsége, ezért nem tanulhatna meg igazán jól bármely idegen nyelvet.

Bibó István nem volt tagja a Szegedi Fiatalok Kollégiумának, csak baráti kapcsolatban volt velük.

Radnótit sajtópere nagyon is aggasztotta, mert az egyetemről való kizárását jelenthette.

Szükségesnek tartottam, hogy helyesbítéseimmal hozzájáruljak a Radnóti-kép tisztázásához.

KUN MIKLÓS

BABITSNAK RÉVÉSZ GÉZÁHOZ ÍROTT LEVELÉRŐL

A levél közlője (Gábor Éva, It, 1984. 746) úgy vélte, hogy Babits e levelét Révésznek *A tehetség korai felismerése* címmel 1918-ban megjelent tanulmányára válaszul írta (747. 3.

jegyz.). Ám a levél maga – különösen első mondataival – azt teszi valószínűvé, hogy Babits – Révésznek fönn nem maradt kérésére – vagy idézett tanulmányához, vagy valamely más munkájához állított össze a tehetség irodalmi megnyilatkozásának koraiságáról adatokat. Ha ő szólt volna hozzá Révész tanulmányához, erre a megszólítás utáni első mondataiban utalt volna. Ő viszont így kezdte levelét: „Egy csomó adatot kijegyeztem. Sajnos, többet nem tudtam (részint időhiányból, részint mert az adatok nem voltak kezemnél). Ma pedig el kell utaznom; és mivel nem akarom, hogy elkésve érkezzenek az adatok, sietek előbb elküldeni őket” (748). Ha ő reflektált volna Révész írására, nem kellett volna sietnie, visszaérkezése után is ráért volna megírni adatait. De nyilvánvaló, hogy Révész – előadásához vagy írása befejezéséhez – időre kérhette az adalékokat, ezért küldte Babits hiányosan is őket sietve.

Maga Babits is egy példa az adatai között. Azt írta Révésznek: „Én magam első kötetemet, melyet a hozzáértő kritika époly kedvezően fogadott, mint a többit, s magam is nagyra tartok mint legnagyobb részben teljesen érett művet, majdnem teljesen 22 éves koromban írtam (bár jóval később jelent meg).”

Ehhez Gábor Éva jegyzetben azt fűzi hozzá: „*A hatholdas rózsakert* c. regényről van szó” (6. jegyz.). Nem fejt ki, mire alapozza ezt a föltevését. Valójában Babits nem erre az 1936-ban megjelent s csak nyilván kevéssel előbb írott regényére (helyesen: *Hatholdas rózsakert*) utalt itt Babits, hanem – ahogy írta is – első verseskötetére, amely *Levelek Iris koszorújából* címmel 1909-ben jelent meg. Ennek második (1914) és harmadik (1923) kiadásához írott előszavában Babits ezt meg is erősíti:

„E versek legnagyobb részét Baján írtam, 1905/6 telén, huszonnégy esztendőskoromban. Három évig kiadatlan heverték, míg egy véletlen őket napvilágra hozta. Kétségkívül kevésbé fölényesek későbbi költeményeimnél: a fiatalság minden túlzása és naivsága meglátszik rajtuk. Abban az időben

így is hatást tettek, és első kiadásuk régen elfogyott. De bár a közönség mind sűrűbben adta jelét, hogy egy második kiadást kíván, ennek sürgetésére nem minden habozás nélkül határoztam el magamat. Kissé szégyenlem, ebben a kinőtt ruhában megjelenni az emberek előtt. De íme: ha kinőtt is, tiszta ruha, és sehol se foszladozó. És régi napok illata szívdótt szövetébe . . .”

Azért is közöltem a rövid kis előszót teljes terjedelmében, mert nem kapott helyet Babits különféle gyűjteményes kötetekben, holott érdekes vallomás. S azért is, mert így tudjuk, mire vonatkozott Babitsné Török Sophie-nak utalása az 1945-ben a Franklin Társulat kiadásában megjelent *Babits Mihály összes művei* 1. kötetének utószavában: „Babits Mihály hagyatékának minden sora ma már irodalomtörténeti dokumentum, fejlődésének útját, emelkedésének különös vonalát rajzolja minden töredék is. Ha ő a halálnak mai távlatában láthatná magát, talán megbocsátana nekem, hogy ígéretemet megszegve nyilvánosság elé bocsátom őt *kinőtt ruhában*, mert minden írását az Egész egybeilleszkedő darabjának látom, s a gyönyörű toronyegyetlen kövecskéjét sem minősíthetem sem értéktelennek, sem méltatlannak” (1135).

A dőlt szedésű kiemelés Török Sophie-tól való.

PÉTER LÁSZLÓ

BONYOLULT VERSTANT VAGY TUDOMÁNYOST?

Kecskés András *A magyar vers hangzásszerkezete* című, új könyvéről nem szükséges szabályos recenziót írni az Irodalomtörténet olvasói számára; e könyv koncepciója – s szövegének nem kis része – ugyanis azonos Kecskés három évvel korábban megjelent munkájának koncepciójával és szövegével, amelyről e folyóirat annak idején közölt már recen-